
VRAAG EN ANTWOORD

Op de vraag van Mevrouw **F. Arschoot-Depauw** (Gh.T. 1989 - Nr. 3 - p. 180) ontvingen wij een antwoord van Mevrouw **Steels** die ons een fotocopie stuurde van een hoofdstuk uit het boek van haar echtgenoot, onze betreurde medewerker Michel Steels.

Het gaat over de onderwijswetten van 1879 tot 1914.

De wet van 1879 kwam tot stand kort na de overwinning van de liberalen bij de verkiezingen van 1878 en de vorming van het ministerie Frère-Orban-Van Heembeek. Deze wet betrof het lager onderwijs. Artikel 8 bepaalde dat om benoemd te kunnen worden aan een gemeenteschool men houder moest zijn van een diploma afgeleverd door een rijksnormaalschool. Dat werd vanzelfsprekend niet in dank aanvaard door de katholieken. Ingevolge een herderlijke brief dienden 23 gemeentelijke onderwijzeressen op 200 hun ontslag in. Geen enkele gemeentelijke onderwijzer volgde dit voorbeeld.

Op initiatief van Schepen Heremans besloot de gemeenteraad een gedenkpenning te slaan ter ere van de Gentse onderwijzers en onderwijzeressen die trouw gebleven waren aan hun plicht bij de invoering van de wet van 1879.

Deze gedenkpenning van een diameter van 40 mm. droeg op de keerzijde de volgende tekst :

De Stad Gent
dankt

de onderwijzers
en
onderwijzeressen
harer scholen
voor hunne trouw
aan de wet
1879

Voor meer details verwijzen wij onze lezers naar “Geschiedenis van het Stedelijk Onderwijs te Gent” van Michel Steels, dat kan geraadpleegd worden in ons Documentatiecentrum en misschien ook nog wel te bekomen is op de Dienst van het Stedelijk Onderwijs.

Op de vraag van de Heer **Frank Ödberg** (Gh.T. 1988 - Nr. 4 - p. 237) meende, in ons vorig nummer, de Heer Lataer dit zicht te kunnen identificeren met de hoek Lange Steenstraat/Lange Schipgracht. Wij hebben daar onze twijfels over uitgedrukt en terecht, want de foto die wij hierbij publiceren laat er geen twijfel over bestaan dat deze foto een zicht is van de zo pas gedempte Houtleie. De loggia rechts op de foto van de Heer Ödberg staat er net niet op, maar de bomen, de huizen rechts en de schouw van het huis links zijn gemakkelijk te herkennen. De hier gepubliceerde foto dateert van 1899 en werd genomen met de rug naar de Recollettenlei. De straat links in het beeld is de Pekelharing.

De gedempte Houtleie in 1899. Copyright A.C.L. Foto Nr. 25969.

Vraag van de Heer **E. Vandevelde** over de gebroeders Vandevelde (Gh.T. 1989 - Nr. 3 - p. 180).

Mevrouw **Suzanne Janssens** laat ons weten dat inlichtingen over de gebroeders Vandevelde te vinden zijn in haar boek "In het openluchtmuseum te Gent, de Arteveldestad", pp. 216-219. Een borstbeeld van de gebroeders Vandevelde heeft zij gezien in het Museum van Tervuren.

De Heer **André Despretz** stuurt ons de volgende bibliografie op van de gebroeders Vandevelde die, zegt hij, verre van de pretentie heeft volledig te zijn.

- Jérôme BECKER "Manifestation à la mémoire des Frères Liévin & Joseph Van de Velde - Bruxelles, 10 Juin 1888", 11 blz. + foto van Liévin.
- L. GUÉBELS "VANDEVELDE (Joseph)" in "Belgische Koloniale Biografie", Brussel, 1948, deel 1, blz. 927-929, met bibliografieopgave.

Een paar artikels gaan over Van de Velde en het negertje Sakala :

- "Le capitaine Vandevelde et Sakala" in "La Flandre Libérale" 12.08.1887
- "Congo for ever" in "Journal de Gand" 12.08.1887

Verskillende uitgebreide artikels gaan over de inhuldiging van het monument :

- "Inauguration du Mémorial élevé aux Frères Vandevelde" in "l'Impartial" 23.07.1888
- "Betooging Van de Velde" in "Gazette van Gent" 23-24.07.1888
- "Inauguration du Mémorial J. et L. Vandevelde" in "Journal de Gand" 23.07.1888
- "Le monument des frères Van de Velde" in "La Flandre Libérale" 24.07.1888
- "Le monument Van de Velde" in "Journal de Gand" 22.07.1888
- "Onthulling van het gedenkteeken Vande Velde" in "Volksbelang" 28.07.1888
- "1888 Monument vande Velde" in "La Flandre Libérale" 01.03.1909

Mevrouw **Steels** vestigt er onze aandacht op dat er over de gebroeders Vandevelde een artikel verscheen van M. Van Gent (pseudoniem van Michel Steels) in "Gh. Tyd." 1978 - Nr. 4 - pp. 189-192.

Zij voegt er aan toe dat het bronzen beeld van het "moorke" gegoten werd te Gent in de kopergieterij van Albers. Deze Albers verhuisde later naar Antwerpen.

Vraag van de Heer **Jean Bertrand** (Kortrijk :

Zou een van uwe lezers mij iets kunnen vertellen omtrent de in Gent gevestigde Brouwerij VEESAERT EN BERTRAND, waarschijnlijk tijdens W.O. 1 verdwenen ?

Waar was die gevestigd, wanneer ontstaan, belangrijkheid, vennoten, enz. Die brouwerij is niet te verwarren met "DE EENHOORN - LA LICORNE" welke waarschijnlijk aan de familie Veesaert, later Saverys, toebehoorde.

Welke orangist (?) leest hier “De Gazette van Gent” ?

De Heer **Georges Rogge** stuurt ons een kleurenfoto van een schilderij die wij hier wit-zwart publiceren. Een onbekende persoon leest “De Gazette van Gent”. De gele en oranje kleur van de kraag van het gilet zou er kunnen op wijzen dat het een orangist betreft. Kan iemand deze persoon identificeren ?

Mevrouw **Suzanne Janssens** vraagt of iemand een afbeelding bezit van het voorlaatste model van de Gentse openbare uurwerken : een grote glazen kast met bovenaan het uurwerk in verschillende richtingen en onderaan de reclame.

De Heer **Corneel De Ceuninck** ontving graag wat meer inlichtingen over het vergeten historisch gebouw Kalandenberg 1. Het is een feit dat we over dit gebouw niet zo veel vernemen in de “Inventaris van het cultuurbezit in België. Gent. Deel 4na”. Wanneer werd het gebouwd, door wie, welke bestemmingen kreeg het, aan wie behoort het toe ? De Heer De Ceuninck vraagt zich af wie de oorspronkelijke familie was wiens wapenschild heden nog op de schoorstenen in hout en marmer prijkt. Hij vraagt : “Heeft het gebouw nog andere functies gehad dan Offiziers-

Kalandenberg 1. Interieur.

haus 1914-1918, Werbestelle OF K 570 Arbeitseinsatz 1940-1945, Stad Gent-Dienst aanwervingen, Bank ?

In "Etappenleven te Gent" van Heinrich Wandt heeft hij gelezen : "De *schoonste* meubelen werden vanuit het *Paleis* op de Kalandenberg, het zoogenaamde officierenhuis, naar de gevangenis (aan de Coupure) gebracht, opdat de heeren (de moordenaars van Graaf d'Udekem d'Acoz) zich toch niet zouden te beklagen hebben over de behandeling."

De Heer De Ceuninck betreurt dat "buiten de monumentale voorgevel, enkel gerestaureerde kabinetten, enkele marmeren schouwen, een smeedijzeren trapleuning en de zaal met de houten lambrisering, er ongelukkiglijk van al het prachtige niet veel meer overgebleven is in ons hedendaags plasiertijdperk."

DOCUMENTATIECENTRUM AANWINSTEN 1989

(Selectie Gentse onderwerpen)

Letters en cijfers op het einde van de regel geven de standplaats aan in de rekken. Per rubriek alfabetisch op naam gerangschikt.

Overzicht der rubrieken

- G = Gent
- H = Geschiedenis
- O = Oost-Vlaanderen
- SA = St.-Amandsberg
- = Localia

G

Anoniem

- Patershol Gent. Façades G 3 B 20

Anoniem

- Van wei tot wijk. Ter herdenking van het honderdjarig bestaan van de Gentse wijk Heirnis. G 2 K 1

Catalogus

- De Markt. Tentoonstelling
Van de Wiele (Johan) e. a. G 21 Q 20

Catalogus

- De Markt. Tentoonstelling.
Van Schoors (Lieve) G 21 Q 21

LEZERS SCHRIJVEN ONS

Van de Heer **Roger Buyle** ontvingen wij de volgende brief :

“Betreft : Gh.T. 1989 - Nr. 3 - p. 145 - Fig. 1. Meerhemvaardeken “Citeetje zonder naam”.

Hij zet daar een vraagteken achter en vervolgt :

“Naar mijn bescheiden oordeel betreft het hier het beluik “De Abdij”, genoemd naar de Abdij van Doornzele in de Doornzelestraat. Het café rechts op de foto draagt dezelfde naam.

Op het Meerhem bevinden zich, volgens mij althans, drie beluiken met typische namen :

1° Het Heilig Hoveken (Nrs. 5 tot 29) : voorbeeld van een geslaagde restauratie.

2° De Abdij (Nrs. 91 tot 113).

3° De 12 Apostels (oude nummers 125 tot 147) : (verkeren momenteel in een lamentebele toestand)

Van de Heer **Jacques De Vriendt** ontvingen wij de volgende interessante correctie en aanvulling :

Betreft de nota nr 1) onder het artikel “Zivil-Arbeiter Bataljon nr. 4 te Gent”, verschenen in het nummer van 15 mei 1989.

In fine schrijft de Heer Eddy Levis : “Hij (Professor Nico Gunzburg) overleed op hoge leeftijd (meer dan 90 jaar) in de zeventiger jaren”.

Ik acht het interessant aan de lezers te laten weten dat Professor Nico Gunzburg te Antwerpen op 5 maart 1984 overleed. Vermits hij op 2 september 1882 geboren was, had hij dus de leeftijd van 101 jaar overschreden. Hij is wellicht van al de Gentse Universiteitsprofessoren de enige die meer dan 100 jaar oud geworden is.

In 1980 heeft hij de plechtigheden bijgewoond die te Gent plaats hadden ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van de volledige vervlaamsing van de Universiteit. Hij trok er de aandacht van iedereen omdat hij van ver de oudste was van al de aanwezigen (98 jaar !) en omdat hij zich in een rolstoel verplaatste.

BIBLIOGRAFIE

Wij ontvingen het boek "Gentse Bijdragen tot de Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde" dat uitgegeven werd door de Sectie Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde van de Rijksuniversiteit Gent.

Laat ons onmiddellijk zeggen - om alle misverstanden te vermijden - dat dit boek niet gaat over Gent en dat niet zo veel bijdragen direct de interesse zullen opwekken van heemkundigen.

De meeste bijdragen zijn in het Nederlands, maar er is er ook een in het Duits, het Frans en het Engels.

Om onze lezers een idee te geven van de inhoud citeren wij enkele titels : Het Herakleion van Thasos, Villard de Honnecourt en de Kabbala, François-Joseph Navez et les peintres primitifs, Het Exotisme van Gauguin, IJzer gieten in Afrika : een misverstand ?, Massive parallel computer methods in music research.

Twee artikels liggen meer in de interessesfeer van onze lezers, namelijk de bijdrage van Frieda Van Tyghem en Jean Van Cleven over "Het Kasteel van Moregem bij Oudenaarde (1792-1798). Een merkwaardig ensemble uit de Directoire Tijd" en de bijdrage van Anthony Demey over "Henri Geirnaert en de Kerk van Eksaarde". Beide artikels zijn rijkelijk geïllustreerd. Achteraan volgt een lijst van "Abstracts van Doctoraats-licenciaatsverhandelingen".

Het boek is verzorgd gedrukt, telt 226 bladzijden en kost 1.500 fr. Geïnteresseerden kunnen zich wenden tot Peeters Press, Bondgenotenlaan 153 te 3000 Leuven.

H.C.

"DE PROGRESSIEVEN". Een nieuw boek van Jos Murez

Na zes romans en drie verhalenbundels publiceerde onlangs Jos Murez (°1927) zijn tiende en lijvig prozaboek "De Progressieven" bij de uitgeverij Boek & Vorm te Winksele-Herent.

Het boek handelt over Murez' journalistieke loopbaan bij Vooruit (1.10.1954 tot 30.11.1978) en bij De Morgen-Vooruit (1.12.1978 tot 28.2.1981).

"De Progressieven" is een literair werk in kroniekvorm en bestaat uit twee delen, enerzijds "VOORBIJ DE PIONIERS", anderzijds "NA DE DIE-NAARS DE DURVERS". De teneur van het nieuw werk van Jos Murez varieert van nuchtere feiten tot sterk bewogen, pamfletachtige passages. Is het aandeel persoonlijke memoires van de auteur zeker niet te veronachtzamen, dan zijn de geschiedkundige flash-backs op Gent als bakermat van het socialisme geregeld ingeschakeld. Ook persoonlijke en niet eerder gepubliceerde herinneringen over Gentse literaire figuren als Johan Daisne,

René Ide, Pliet Van Lishout, Richard Minne, Achilles Mussche, Paul-Gustave Van Hecke, Louis Paul Boon en andere komen aan bod, evenals die over Gentse politieke voormannen als Edward Anseele jr, Gaston Crommen en August De Block.

Wij zijn ervan overtuigd dat de aard en de feiten uit "De Progressieven" de belangstelling van de lezers van Ghendtsche Tydinghen zal gaande houden. Voor hen heeft de auteur een speciale gunstregeling van de uitgever kunnen verkrijgen.

"De Progressieven", 224 bladzijden, kan door de abonnees van Ghendtsche Tydinghen tegen 595 fr. (portkosten inkluis) bij de auteur Jos Murez, Nieuwbrugkaai 38, 9000 Gent, besteld worden : prk. 000-0281098-89. De boekhandelprijs bedraagt 695 fr.

K.N.

GÊNSCHE PRÂOT

Stientse de pompier stond alle daoge te kijke nâor de nieuwe gordijne, die Max stond te schilderen in de komede.

Max hao da sebiet in de mot; want Max en es niet allienlijk ne grûuten artiest, mâor hij es ûuk ne slimme kirrel !

- Diene pompier, zeid hij in zijn eige, es ne veint mee gevoele. 't Er zijn ezûu soms van die simpele meinsche wâor da de keunsten effenaf ingeboren es; mâor die hulder vokaose mankeere.

- Stientse, zei Max, op ne morgend, kende gij iets van schildere ?

- Ikke ? nie vele, menhîere Max, 'k en hê nie anders geweest aos klakpoter; mâor 'k wete toch wat dat er es van die dijnge, van koeleuren in vernis inzûvûurt, in 'k hê wel gezien wa dater dâor inzit.

Dâormee gieng Stientse wig in Max wirktege vûurt.

Aos nu de gordijnen af was, wier ze g'expozeerd veur 't publiek. 't Was e mîesterstuk ! Max kreeg veel komplementen in hij was in zijne zevesten hemel.

- Kom, Stientse, zeid hij tege de pompier, me gâon der en goeie pinten opzette.

- Dat es 't affire, zei Stientse, in ze trokke te gaore nâor d'hirbirge.

- Hêwel, zei Max tege de pompier, gij die nu en beetse kender zijt, g'het er nu van 't begin tot 't einde bijgestâon, wa peisd'er gij nu af ?

- Ikke ? zei Stientse, hêwel, menhîere Max, 'k hêd er dikkels op gepeinsd, in 'k zei ezûu in mijn eige : dat die storse van zelve moest brande, 't zoe wrie stynken in de komede !...

- Mercie, zei Max, en hij liet de pompier zitte.